

Szanyi Tibor: A Pál utcai fiúk

Tanulói segédlet

Molnár Ferenc A Pál utcai fiúk című regényének feldolgozásához

Olvasd el Molnár Ferenc életrajzát, majd töltsd ki a hozzá tartozó feladatlapot!

Molnár Ferenc (Budapest, 1878 – New York, 1952) író, újságíró. Unokái: Horváth Ádám Kossuth-díjas filmrendező és Sárközi Máttyás író.

Molnár Ferenc 1878. január 12-én született egy német eredetű zsidó polgárcsaládba. Édesapja, Neumann Mór (1848–1907) sebész volt, de sokáig üzemorvosként dolgozott előbb a Margit híd építésénél, majd a Ganz Gyárban. Édesanyja Wallfisch Jozefa volt.

Középiskolai tanulmányait 1887 és 1895 között a Lónyai utcai Református Gimnáziumban végezte. Ekkor már aktívan újságírónak készült, de szülei nyomására 1896-tól egy évig a genfi egyetemen, később Budapesten jogot tanult. Ebben az időszakban már cikkei jelentek meg budapesti napilapokban, többek közt a Pesti Hírlapban, a Budapesti Naplóban. Ezzel párhuzamosan irodalmi műveken és idegen nyelvű színdarabok fordításán is dolgozott. Ekkoriban magyarosította nevét, azzal az indokkal, hogy felmenői közt akadt molnár.

Első nagy feltűnést keltő írása az 1901-ben megjelent satirikus regénye, *Az éhes város* volt. Ugyanebből az esztendőből származik az *Egy gazdátlan csónak története* című lírai kisregénye, melyben egy 15 éves lány tragikus szerelmi történetét beszéli el. Első önálló színpadi műve *A doktor úr* volt, amely 1902 novemberében, Vígszínház-beli bemutaton nagy sikert aratott.

1906-ban feleségül vette Vészi Margit festő-írónt, ez a házasság azonban nem volt tartós. Egy lányuk született, Molnár Márta, aki később Sárközi György író felesége lett.

Első külföldi színpadi sikerét 1907-ben aratta *Az ördög* című színdarabjával. 1908-tól már több városban is játszották színpadi műveit (Bécs és Berlin mellett Olaszországban és az Egyesült Államokban is). Legnagyobb sikerét a *Liliommal* érte el. Az 1909-es budapesti bemutató után 1912-ben a bécsi előadás következett. 1934-ben Fritz Lang megfilmesítette, és alapjául szolgált az 1945-ben a Broadwayen bemutatott *Carousel* (Körhinta) című musicalnek. Molnár Ferenc 1907-ben írta meg a mindmáig népszerű *A Pál utcai fiúk* című regényét.

Az első világháború alatt Galíciában volt haditudósító; erről írta 1916-ban az *Egy haditudósító emlékiratai* című könyvét. 1922-ben feleségül vette Fedák Sárít, de ez a házasság is hamarosan válással végződött. Harmadik felesége, Darvas Lili szintén színésznő volt.

A fenyegető fasizmus elől 1937-ben Svájcba, majd 1939-ben New Yorkba menekült. Amerikában forgatókönyveket és színdarabokat írt. 1949-ben mutatták be a Broadway-en *Panoptikum* című darabját.

1952. április 1-jén New Yorkban halt meg.

Színpadai művek	
A doktor úr (1902)	Józsi (1904)
Az ördög (1907)	Liliom (1909)
A testőr (1910)	A Farkas (1912)
Úri divat (1916)	A fehér felhő (1916)
Farsang (1916)	A hattyú (1920)
Színház (1921)	A vörös malom (1923)
Az üvegcipő (1924)	Játék a kastélyban (1926)
Riviera (1926)	Olympia (1928)
Egy, kettő, három (1929)	A jó tündér (1930)
Valaki (1931)	Harmónia (1932)
Nagy szerelem (1935)	Delila (1937)
Panoptikum (1949)	

Egyéb prózai művek

- Az éhes város (1901)
- Egy gazdátlan csónak története (1901)
- A Pál utcai fiúk (1907)
- Muzsika (1908)

- Egy haditudósító naplója (1916)
- A zöld huszár (1938)
- Útitárs a száműzetésben – Jegyzetek egy önéletrajzhoz (1950)

Művei alapján készült filmek

- Az ördög (1915, 1918 – rendező Kertész Mihály, 1919, 1921)
- Liliom (1919 – rendező Kertész Mihály, 1921, 1934 – rendező Fritz Lang, 1956)
- A Testőr (1925, 1931, 1941)
- Úri divat (1925)
- A hattyú (1925, 1930, 1956)
- Olimpia (1929, 1930, 1960 – rendező Kertész Mihály, címszerepben Sophia Loren)
- A Pál utcai fiúk (1934, 1969 – rendező Fábri Zoltán)
- Egy, kettő, három (1961 – rendező Billy Wilder)
- A jó tündér (1935, 1947)
- Nagy szerelem (1937)

Róla készült művek

- Sárközi Mátyás – Liliom öt asszonya

(wikipédia)

1. Mikor és hol született Molnár Ferenc?

.....

2. Hány éves korában, hol halt meg az író?

.....

3. Keresd ki, mi volt az eredeti neve? Honnan származik az általunk ismert név?

.....

.....

4. Az alábbi foglalkozásnevek szintén családnevekké váltak.

Mit csinált régen a

juhász .....

kondás .....

csiszár .....

kovács .....

kádár .....

fazekas .....

szabó .....

csizmadia .....

Bővítsd a sort, ha tudod!

.....

.....

.....

5. Tanultál már olyan szerzőről, aki magyarosította a családnevét. Ki volt a szerző? Milyen néven ismerjük ma?

.....

Mi lehet a közös a két névváltoztatásban?

.....

6. Sorold fel tanulmányainak helyszíneit! (város, intézmény)

.....

.....

.....

7. Sorold fel, mivel foglalkozott a tanulmányaival párhuzamosan?

.....

.....

8. Gyűjtsd ki a szövegből, mivel foglalkozott Molnár Ferenc élete során!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

9. Milyen műnemekben, azon belül milyen műfajban alkotott a szerző?

.....

10. Töltsd ki a táblázatot az életrajz alapján!

Leg...	A mű címe
Az első nagy feltűnést keltő regénye.	
Az első önálló színpadi műve.	
Az első külföldi színpadi sikere.	
A legnagyobb sikert arató műve.	
A mai napig legismertebb ifjúsági regénye.	

11. Kik voltak az író feleségei? Mi volt a foglalkozásuk?

.....
.....
.....

12. Sorold fel, Magyarországon kívül hol aratott sikert a szerző?

.....
.....
.....
.....

12. Miért menekült el hazánkból a szerző?

.....
.....

13. Nézz utána, hol található, illetve miről híres a Broadway?

.....
.....

Nézz utána, hol van a Pesti Broadway! Ki, miért nevezte így el a területet?

.....
.....

14. A szerző művei alapján több film is készült. Az iskolai könyvtár katalógusa számára sorba kell rendezni a filmcímeket. Segíts a könyvtárosnak, készítsd el a betűrendes listát!

Munkád során a betűrend eddig ismert szabályai mellett figyelned kell arra is, hogy a katalógus esetében a címet kezdő névelőket (*a; az; egy*) nem vesszük figyelembe!

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

1. fejezet

15. Mi a címe önéletrajzi művének?

.....

16. Milyen „karriert futott be” a Liliom című műve? Kik, hogyan dolgozták fel?

.....

.....

17. Hogyan kötődik Sárközi Mátyás Molnár Ferenchez? Készítsd el a családfát!

kapcsolat: .....

családfa:

18. Sárközi Mátyás kendőzetlenül ír Molnár Ferenc életéről. Vajon mire (kire) utal könyvének címe?

.....

.....

1. Mikor kezdődik a regény?

.....

2. Hol indul a cselekmény?

.....

3. Budapest melyik városrészében található ez a hely?

.....

4. Sorold fel a fejezet helyszíneit! Azonosítsd a helyeket a segédlet végén található térképen!

.....

.....

5. Nézz utána, mit jelentenek az alábbi szavak!

verkli: .....

lóvasút: .....

gigerli: :.....

antracén: :.....

prűnella: :.....

krajcár: :.....

spékelt :.....

abrak: :.....

stanieli: :.....

méta: .....
tubák: .....
törökméz: .....
medvecukor: .....
uzsorás: .....
Bunsen-lámpa:.....

6. Írd a részletek mellé annak a szereplőnek a nevét, akiről a sorok szólnak!

„kifordította a zsebét, és kiszórta belőle az összes délelőtti morzsákat”

.....

„becsukta a kicsiny, piros bőrrel bevont zsebtintatartóját”

.....

„akkorát ásított, mint valami unatkozó víziló”

.....

„gigerli volt, és nem pakolta a hóna alá az egész könyvtárát”

.....

„csoszogni kezdett a pad alatt a lábával”

.....

„szemérem nélkül terítette a pad alatt térdére a viaszkosvásznat”

.....

„aki "első pad első" volt”

.....

„határozottan jellemes férfiú volt”

.....

„csak addig füttyölt, amíg az önképzőkör elnökévé nem lett”

.....

7. Miért emelte az árait az „olasz”?

.....

.....

8. Milyen történelmi párhuzamot említ a szerző az esettel kapcsolatban?

.....

9. Kihez hasonlítja az író az édességet szelő árust? Vajon miért?

.....

.....

10. Sorold fel, milyen édességeket lehetett kapni az olasznál!

.....

.....

.....

11. Írd le, mit tartalmaz a diákabrak?

.....

.....

12. Fogalmazd meg, az alábbi szereplők milyen tulajdonságaira derül fény a törökmézesnél? Válaszodat röviden indokold a szöveg alapján!

Csele: .....

.....

Geréb:.....

.....

Boka: .....

.....

13. Írd le, mi Boka élettapasztalata?

.....

.....

14. Sorold fel, a métacsapat tagjait!

.....

.....

15. A szerző a következőképpen jellemzi Nemeceket:

„Nemecek mindenkinek levegő volt. Se nem osztott, se nem szorzott, mint az egy a számtanban. Senki se törődött vele. Jelentéktelen kis sovány fiú volt, gyöngye gyerek. És talán éppen ez tette alkalmassá arra, hogy jó legyen áldozatnak.”

Te is ismersz ilyen „áldozatot”? Őt mi teszi áldozattá?

.....

Véleményed szerint Nemecek akkor miért szállt szembe mégis a Pásztorokkal?

.....

16. Mit jelent az *einstand*?

.....

17. Keresd ki a szövegből, miért ijedtek meg a fiúk a Pásztoroktól!

.....

18. Nézd meg a borítón szereplő képet! Melyik jelenetet ábrázolja?

.....

19. Milyen információkat tudunk leolvasni az alakok mozdulataiból?

.....

.....

.....

20. Nézz utána a méta szabályainak!

.....

.....

.....

.....

2. fejezet

1. Mit jelent a „grund” szó?

.....

2. Mit jelent a grund a városi gyerekek számára?

.....

3. Mikor játszódik a második fejezet?

.....

4. Mi a fejezet helyszíne?

.....

5. Nézz utána, mit jelentenek a fejezet alábbi szavai!

ölfa: .....

labirintus: .....

vályú: .....

csenevész: .....

kaliba: .....

préri: .....

tót: .....

egrecíroztat: .....

szalutál: .....

hapták: .....

Citadella: .....

levatta: .....

6. Gyűjtsd össze a grund szabályait, szokásait!

.....

.....

.....

.....

.....

7. Milyen volt eredetileg a grund zászlója? Ki készítette?

.....

.....

8. „Ne félj, Nemecek!” címmel készíts fogalmazást!

Képzeld magad a fiú helyébe, amint leleplezed a zászlót ellopó Áts Ferit! Az elvbeszélésed tehát egyes szám első személyben készüljön, de ne feledkezz meg a szerkezeti egységekről, a bekezdésekről se! Az írásod terjedelme 2 A/5-ös oldalnyi legyen!

9. Minden közösségben adódnak ellentétek. Szedd össze, a második fejezetben kik állnak szemben egymással!

.....

.....

10. A Pál utcai fiúk elnököt választottak. Keresd meg és írd le a választás eredményét!

.....

.....

11. Szerinted kik nem szavaztak Bokára? Válaszodat röviden indokold!

.....
.....
.....

12. Az alábbi részlet a második fejezetből származik. Keresd meg a pontos helyét, majd a szöveggörnyezet segítségével magyarázd meg, mit jelentenek a mondatok!

„De Boka is ember volt. Boka se volt ment minden gyöngeségtől.”

.....
.....

Keress a helyzetnek megfelelő szólást, közmondást!

.....
.....
.....

13. Készíts néhány mondatos beszámolót Áts Feri nevében! A fiú társainak számoljon be a „haditettéről”! Írásodat a füzetbe készítsd el, ne legyen több fél A/5-ös oldalnál!

14. Készíts plakátot a fejezethez! A plakát mozielőadást reklámozzon, ugyanis a regényt megfilmesítették, és neked most a filmbemutatót kell reklámoznod. Az előadás 2009 karácsonyán kerül a mozikba. Jó munkát! (Munkád színes legyen, a mérete pedig rajzlap nagyságú. A technikát te választhatod meg.)

3. fejezet

1. Mikor kezdődik a harmadik fejezet?

.....

2. Állítsd sorrendbe az eseményeket a fejezetnek megfelelően!

- ..... Az üzenet kitűzése.
- ..... Áts Feri azt hiszi, esik az eső, így gyorsabban mennek haza a fiúk.
- ..... Csónakos őrzi a vízi járművet.
- ..... Nemecek beleesik a vízbe.
- ..... A Pál utcai fiúk megtalálják a fegyverraktárt.
- ..... A „betolakodók” megrémültek a Fűvészkert őrétől.
- ..... Nemeceket a barátai „befizetik” a hazavezető útra.
- ..... Nemecek felfedezi az árulót.
- ..... Boka meglátja a szigeten az árulót.
- ..... Bokának gyanús Geréb veselkedése.
- ..... Szebenics látja, hogy a Pál utcaiak átugrottak a kerítésen.
- ..... Nemecek elrejtőzik, fejét egy nagy páfránylevél alá húzza.
- ..... Csónakos és Boka a város felé ballag az Üllői úton.
- ..... Nemecek segítőkészen gyűjt világosságot Csónakosnak.
- ..... Csónakos a fa tetejéről kémlelte a szigetet.

3. Mit jelentenek az alábbi szavak?

- szekerce: .....
- gukker .....
- pilula .....

punktum: .....

mimóza .....

fűvészkert .....

srófhúzó .....

4. Nézz utána, mit lehet tudni a budapesti Fűvészkertről!

.....

.....

.....

5. Nézz utána, hol található még Magyarországon fűvészkert?

.....

6. Gyűjtsd össze a fejezetből, milyen szabályai, szokásai voltak a vörösingések csapatának!

.....

.....

.....

7. Az alábbi kérdésekre röviden válaszolj!

Hány tagú a vörösingések csapata? .....

Kiknek a nevét ismerhettük meg? .....

Milyen fegyvereik voltak? .....

Hol volt a főhadiszállásuk? .....

Miért kellett nekik a grund? .....

Hányszor került vízbe Nemecek? .....

Mi volt a Pál utcaiak üzenete? .....

8. Véleményed szerint

miért mentek a Pál utcai fiúk a Fűvészkertbe?

.....

miért Csónakost bízta meg Boka azzal, hogy őrizze a csónakot?

.....

.....

9. Hasonlítsd össze a két vezér alakját! (A táblázat segíti a munkádat, szempontjait bővítheted.)

Boka	szempont	Áts Feri
	<i>külső, megjelenés</i>	
	<i>társaihoz való viszony</i>	
	<i>a társak hozzá való viszonya</i>	
	<i>erkölcsi tartás, becsületesség</i>	
	<i>vezetői képesség</i>	

Vonj le következtetést a két fiúról a táblázat tanulmányozása után!

.....

10. Készítsd el a fejezet vázlatát!

- I. ....
- II. ....
- .....
- .....
- .....
- III. ....

11. Válassz egy szereplőt a fejezetből, és mondd el az eseményeket az ő szemszögéből! Figyelj arra, hogy „ne ess ki a szerepedből”!

Beszámolódat a füzetedbe készítsd el, írásod másfél–két oldalnyi legyen!

12. Véleményed szerint miért sírt Nemecek, amikor kiderült, hogy Geréb áruló?

.....
.....

13. Vajon miért nem mondták el azonnal a hírt Csónakosnak?

.....
.....

Te mit tettél volna a helyükben? Válaszodat indokold!

.....
.....

4. fejezet

1. Mikor kezdődik a fejezet eseménysora?

.....

2. Melyik tanárral találkozunk a fejezetben?

.....

3. Olvasd el az alábbi idézetet!

„A többi fiúk, akik nem tartoztak a Pál utcaiak közé, rettenetesen irigyelték őket, mikor Boka intésére valamennyien szalutáltak, ezzel mutatva, hogy tudomásul vették az elnök jelét.”

Fogalmazd meg , miért irigyelték a fiúkat a többiek!

.....
.....
.....

4. Ebben a fejezetben egy másfajta csoportosulással találkozunk.

Mi a neve ennek a csoportnak?

.....

Ki az alapítója?

.....

Gyűjtsd össze a szokásaikat, szabályaikat!

.....
.....
.....
.....
.....
.....

5. Töltsd ki a táblázatot!!

A tag neve	Az általa viselt tisztség	Feladatköre

6. Másold le az egyleti pecsét szövegét! Rajzold le a füzetedbe!

.....

Milyen az egyesület zászlója? Készíts róla rajzot a füzetedbe!

.....

Mi a zászló felirata?

.....

Nézz utána, honnan származik ez az idézet!

.....

7. Olvasd el az alábbi részletet!

„S ekkor előlépett a sorból Csele, az elegáns Csele, büszkén kiállott a tanár elé, s elhatározta, hogy most ő is római jellem lesz, mint a minap a grundon Boka.”

Keresd meg a regényben azt a részt, amelyre a szöveg utal!

Hányadik fejezet eseményeinél találtad meg?

.....

Mit jelenthet a fiúk számára a „római jellem”? Írj legalább három ennek megfelelő melléknévet! (A melléknév mindig „Milyen?” kérdésre válaszol.)

.....

.....

.....

8. Tanulmányozd az alábbi táblázatot! A II. világháború előtt ezekkel az osztályzatokkal minősítettek. Fogalmazz meg néhány dolgot, amely eltér napjaink értékelésétől!

Szám	Magaviselet	Szorgalom
1	jó	dicséretes
2	szabályszerű	kellő
3	kevésbé szabályszerű	változó
4	rossz	csekély

.....

.....

Te milyen minősítést kaptál volna régen?

.....

Írd le a napjainkban használatos magaviselet és szorgalom értékelésénél használt kifejezéseket!

Magaviselet: .....

Szorgalom: .....

9. Miért rohant el a közgyűlésről Nemecek?

.....

.....

Hogyan értékelték ezt a tettet társai?

.....

.....

Milyen következménye lett Nemecek tettének?

.....

10. Hol lakott Boka?

.....

Miről számolt be Nemecek a vezérnek?

.....

.....

11. Véleményed szerint miért nevetett Geréb a két fiún?

.....

5. fejezet

1. Ez a fejezet „két nappal ez után, csütörtökön” játszódik. Melyik napon kezdődik a regény?

.....

2. Írd le, milyen újabb szabályt ismertél meg a vörösingsek hétköznapijairól!

.....

3. Áts Feri alattomos embernek nevezi Gerébet. Miért?

.....

Írj legalább három rokon értelmű szót az *alattomos* melléknévre!

.....

4. Olvasd el a részletet, majd a padtársaddal némajátékkal adjátok elő a jelenetet! Ügyeljete arra, hogy az aláhúzott részlet lényegét megértsék a nézők!

„- Ez már beszéd - mondta Áts, de az arcán látszott, hogy nem rokonszenvezik a jövővényel.”

5. Miért leplezte le magát Nemecek?

.....

Gyűjtsd ki azokat a részleteket, amelyekkel igazolhatod, hogy Nemecek izgatott, átszellemült módon beszélt!

.....

.....

Milyen következménnyel járt a szónoklata?

.....

6. Aki erősebb, az győz. / Aki erősebb, az győz?

Igazold vagy cáfold meg a megalázott Nemecek szavait a saját tapasztalataid alapján!

7. Kikről szólnak az idézetek? Milyen érzelmeket fejeznek ki a részletek?

„És ha még egyszer a vízbe nyomtok, és ha még százszor és ezerszer a vízbe nyomtok, akkor is eljövök ide holnap is meg holnapután is! „

.....

„...úgy érezte, mintha valami súly szállott volna a lelkére.”

.....

„Villogó szemmel mondta...”

.....

8. Írj rövid, féloldalmi jellemzést Nemecekről és Áts Feriről! A jellemzés felépítésénél a következő lépéseket kövesd!

a; az általad megfogalmazott vélemény

b; alátámasztani a fejezet eseményeivel

pl: Geréb alattomos, mert barátai háta mögött megvesztegette a tótot, hogy zavarja el társait

9. Készíts egy plakátot a számodra legérdekesebb jelenetről! (Rajzlapra dolgozz, de készíthetsz gyurmából, agyagból „kispasztikát” is.)

6. fejezet

1. Melyik napon játszódik a fejezet?

.....

2. Milyen ellentmondást találtál a történetben? Segítségképp:

„A támadás napját holnapra tűzöm ki.” – Áts Feri szavai az 5. f.

„kiáltvány volt, melyet éjszakája feláldozásával Boka írt” – 6. f.

„a vörösingesek holnapra tervezik a támadást” – 6. f.

„ma délelőtt tudta meg, ... Nemecek ... mindent elmondott neki” – 6.f.

.....

.....

Pontosan mikorra tették a Pál utcai fiúk a harc idejét?

.....

3. Emelj ki a fejezet kezdetéből néhány részletet, amely az bizonyítja, hogy a fiúk számára komoly események kezdődnek!

.....

.....

.....

4. „A baj nem jár egyedül.” – Nézz utána, mit jelent a közmondás!

.....

Igazold a közmondás igazságát a fejezet segítségével!

.....

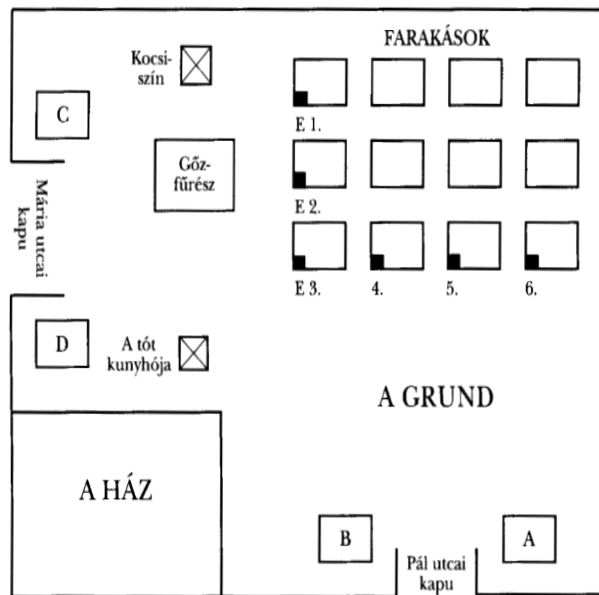
5 Fogalmazd meg röviden, miért tartotta fontosnak Boka, hogy az emberei között ne legyen harag!

.....

Keress a helyzetnek megfelelő szólást vagy közmondást!

.....

6. Tanulmányozd a grund térképét, majd a regény alapján írd le, mit jelentenek a betűk és a számok! Kik, hol, hányan teljesítenek szolgálatot?

.....
 .....
 .....

Írd le, kik viselik az alábbi tisztségeket!

elnök-hadvezér: .....

zászlóaljparancsnok .....

hadsegéd .....

7. Melyik történelmi alakra gondolt Boka a hadgyakorlat közben?

.....

Mi köti ezt a személyt Bokához? Mi a közös bennük?

.....

Milyen gondolatai voltak a fiúnak a jövőjével kapcsolatban?

.....

Ezek hogyan kapcsolódnak az adott, regénybeli helyzetéhez?

.....

8. Fogalmazd meg, miért akart visszatérni Geréb a Pál utcaiakhoz!

Magyarázd is meg az állításodat!

.....

.....

9. A fiúk nem hallották a párbeszédet, csak látták az eseményeket.

Gyűjtsd össze azokat a momentumokat, amelyekből világossá vált számukra, mi történt!

.....

.....

Miért éljenezték meg Boka döntését?

.....

10. Megjelent Geréb apja. Milyen céllal érkezett a grundra?

.....

Hogyan viselkedtek vele a gittegylet tagjai? Vajon miért?

.....

Hogyan viselkedett vele Nemecek? Mi lehetett ennek az oka?

.....

11. Az alábbi két részlet alapján mi a véleményed a gittegylet tagjairól, illetve Geréb apjáról?

„Nem felelt senki. Nem akarta senki sem elkéséríteni ezt a jónak látszó köpönyeges embert, aki ilyen nagyon féltékeny a kis gimnazista fia jellemére.”

„- Kérem, ez a Nemecek egy hazug fráter. Mi árulónak mondtuk ki, és kitagadtuk az egyletből.

Az apa boldog volt, és ráhagyta:

- Meg is látszik rajta. Sunyi pofa. Rossz a lelkiismerete.”

12. Te mit tettél volna ebben a helyzetben az alábbi szereplők helyében? Válaszodat indokold!

Geréb apja, Kolnay, Boka, Nemecek

13. Mi volt Nemecek legnagyobb fájdalma?

.....

14. Véleményed szerint miért sírt Boka a fejezet végén?

.....

7. fejezet

1. Mikor játszódik a hetedik fejezet?

.....

2. Ismét találkozunk Rác tanár úrral. Mit tanít?

.....

Melyik fejezetben találkoztunk már vele?

.....

3. Ki hiányzik a Pál utcaiak közül? Ki lép a helyébe?

.....

Ez a csata napja. A Pál utcai fiúkhöz küldönc érkezik egy levéllel.

Ki ő?

.....

4. Olvasd el Geréb levelét! Szedd vázlatpontokba, miről ír Bokának!

.....

.....

.....

Mit emel ki minden pont bemutatásánál?

.....

Mit kapott Geréb az apjától?

.....

Véleményed szerint miért fogadják vissza a fiút a Pál utcaiak?

.....

5. Egy küldöttség is érkezik. Kik a tagjai?

.....

Miért érkeznek?

.....

Mi a csata új időpontja?

.....

6. Gyűjtsd össze, milyen harci szabályokban egyeznek meg a felek!

.....

.....

.....

.....

.....

7. Milyen feladatot kellett még teljesítenie a küldöttségnek?

.....

Hol lakott Nemecek?

.....

Mi volt az apja neve és foglalkozása?

.....

8. Ebben a fejezetben a Pásztorokat egy kicsit másképp ismerjük meg. Hogyan viselkednek ebben a fejezetben? Írj három melléknevet, amely jellemzi őket!

.....

8. fejezet

1. A fejezet a csata eseményeit dolgozza fel. A hatodik fejezetben megismertük a Pál utcai fiúk haditervét, ám változások történtek.

Tanulmányozd a már ismert tervrajzot, és jelöld a térképen a változásokat! Jelöld a főerődöt pirossal, a tábornoki helyet zölddel!

2. Honnan hiányzik a zászló?

.....

Szedd vázlatpontokba a hiányzó lobogó történetét!

.....

.....

.....

.....

3. Sorold fel a Pál utcai küldöttség tagjait!

.....

.....

4. Az alábbi részletben Wendauer gondolatait olvashatod:

„Mégiscsak nagyszerű fiúk ezek a Pál utcai fiúk! Íme, ez már a második közülük, aki lefőzte a rettenetes Áts Ferit!”

Ki volt az, aki először lefőzte Áts Ferit? Hogyan?

.....

.....

Mivel „főzte le” a vörösinges vezért Csele?

.....

5. Mi a háború legnagyobb veszedelme?

.....

6. Sorold fel, kik a csata trombitásai?

.....

7. Kikre vonatkoznak az alábbi mondatok? Miért mondják róluk?

Olyanok voltak, mint a vörös ördögök: .....

.....

Ördögök vagytok!: .....

.....

8. Tényszerűen hányszor rúgták fel a szabályokat? Mivel?

.....

Ki szerezte vissza a zászlót?

.....

Ki mentette meg a csatát?

.....

Hogyan vitte véghez a hőstettét?

.....

Sorold fel, melyik esetekre vonatkozik az alábbi részlet!

*„A nagy izgalomban mindenki megfélekezett arról, hogy az, akinek immár
harmadszor köszönhetek mindent, még mindig közlegény.”*

.....

Milyen tisztséget kapott Nemecek?

.....

9. Kikre, mire vonatkozik az alábbi mondat?

„Az egyiket a szíve hozta ide, a másikat a lelkiismerete.”

.....

.....

*„Ez se azt nem kérdezte tőle: "Mit sírsz, kisfiú?" - se meg nem
bámulta, hanem odament melléje, megölelte okos kis fejét, és versenyt
kezdett vele sírni.”*

.....

.....

.....

.....

10. Fogalmazz meg egy újsághírt a csatáról az iskolaújság számára!

(A hír rövid, tájékoztató publicisztikai műfaj. Öt fontos kérdésre kell választ adnia, ezek a hír elengedhetetlen elemei: Ki? Mikor? Hol? Mit? Hogyan? Ezekhez járulhat még a hatodik kérdés: Miért?)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

9. fejezet

1. Ez a mű legrövidebb fejezete, néhány oldal a gittegyleti nagykönyvből. Mi jelzi azt számodra, hogy részletről van szó?

.....

2. Szedd vázlatpontokba a fejezet tartalmát!

.....

.....

.....

.....

3. Hogyan tették jóvá a tagok Nemecek elleni vétkeiket?

.....

4. Pontosán hogyan örökítették meg az előző napi csatát?

Melyik tankönyvben? .....

Hányadik oldalon, melyik sorban? .....

Ki mellé került Boka neve? .....

Ki mellé került Áts Feri neve? .....

5. Fogalmazz levelet a gittegylet egyik tagja nevében Bokához, amelyben a társaság anyagi dolgait szeretnéd tisztázni! Ügyelj a megszólításra, a pontos, érthető fogalmazásra és a bekezdésekre! Ne feledkezz meg a dátumról és az aláírásról!

A levelet a házi feladatos füzetedbe készítsd el, terjedelme minimum fél, maximum egy A/5-ös oldal legyen!

10. fejezet

1. Az utolsó fejezet új helyszínen kezdődik. Pontosán hol vagyunk?

.....

2. Keress a fejezetből néhány példát az emberi együttérzésre!

.....

.....

.....

3. Keress példát a fejezetből az emberi érzéketlenségre!

.....

.....

4. Eddig a gyerekek mindennapjait ismerhettük meg, most azonban betekintést kaphattunk a felnőttek világába is. Keress példát, regény eseményei alapján milyen könnyebbséggel és milyen nehézségekkel jár felnőttnek lenni!

A felnőtt élet előnye	A felnőtt élet nehézsége

Most gondolj a jelenlegi helyzetedre, s erre vonatkoztatva írd példát az imént megfogalmazott kérdésre!

A felnőtt élet előnye	A felnőtt élet nehézsége

**A regénybeli felnőttek vagy a gyerekek élete vonzóbb számodra?
Válaszodat egy-két mondattal indokold!**

.....
.....

Ha varázserőd lenne, akkor most gyerek maradnál, vagy inkább felnőttél válnál? Válaszodat egy-két mondattal indokold!

.....
.....

Keresd meg a fejezetben, ki értette meg a gyerekek közül egy pillanatra, mit is jelent felnőttnek lenni?

.....

Másold ki a mondatot, amelyben mindez megfogalmazódik!

.....
.....

5. Keresd ki a fejezetből azokat a mondatokat, amelyek arra utalnak, hogy Nemecek már nem gyógyul meg! Írd a mondatok mellé azt is, kiktől származnak a gondolatok!

.....
.....
.....
.....
.....

6. Nemecek maga is tudja, hogy meg fog halni. Milyen sérelmei, bánata van a fiúnak a végső órákban?

.....
.....

7. Megjelennek a gittegylet tagjai is. Rájuk hogyan hat a társuk állapota? Mi lehet ennek az oka?

.....
.....

8. Sorold fel a regényben megismert gyerekcsoportokat!

.....
.....
.....

Gyűjtsd össze, mi a közös bennük!

.....
.....

Vajon mi okozza a hasonlóságot?

.....

Tudsz-e hasonló példát hozni a gyerekek játékára, viselkedésére a környezetedből, emlékeidből?

.....
.....

Véleményed szerint hasznosak az ilyen játékok? Válaszodat röviden indokold!

.....
.....

9. Mi lett a vörösingések sorsa?

.....
.....

És a Pál utcaiaké?

.....

10. Boka visszaemlékezéseiben Nemecek Dávidként küzdött Áts Ferivel. Nézz utána, ki volt az említett Dávid és Góliát!

.....
.....

Melyik világirodalmi alkotásban találtad meg a történetet?

.....

Mi a hasonlóság az ősi harc és Nemecek története között?

.....

Keress az esethez illő szólást, közmondást!

.....
.....

10. Készítsd el a teljes regény vázlatát! (Használd a tanult jelölést!

Főbb vázlatpontokat római számmal, azon belül az alpontokat arab számmal, kisbetűvel vagy gondolatjelekkel jelöld!)

11. Tanulmányozd a térképet, emeld ki színessel a regényből ismert helyszíneket, utcákat!

Írd le mindegyikhez, mit tudsz róla, mi játszódik ott a regényben!

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Összefoglalás

I. Olvasd el az alábbi részleteket, majd válaszolj a kérdésekre!

1907-ben még a – később Molnár sikereire irigy – kortársak is elismerték, hogy remekmű született. Molnár Ferenc egyik volt tanárának kérésére írta a regényt, melyet *A Tanulók Lapja* folytatásokban közölt. Miután könyv alakban is megjelent szinte példátlan sikert ért el hazánkban és külföldön egyaránt. A történet sikerét sokan azzal magyarázzák, hogy olyan örökérvényű fogalmakat jelenít meg – mindenki számára közérthető módon –, mint hazaszeretet, barátság, árulás, becsület, önfeláldozás stb. A tragikus sorsú nemecek – „csupa kisbetűvel”, az egyetlen közlegény, aki „mindenki számára levegő volt”, de aki megmenti a „hazát” – szimbolikus alakjává vált a XX. század történelmi viharait megélt kisemberek sorsának.

Komáromi Gabriella, 2005

„A Pál utcai fiúk műfaja nevelődési regény, melynek középpontjában a hős felnőtté válása, egyben a felnőtt társadalomba való beilleszkedése áll. Jelen esetben Bokának felnőtté kell válnia ahhoz, hogy megtanulja: »a gyermekvilág milyen törékeny és múlandó«.

Bár a regény látszólag gyerekeknek szól gyerekekről, mégis több ennél: a felnőtté válás regénye. A regényben szereplő gyerekek a maguk képzeletvilágában a felnőttek világát utánozzák. Vezetőt választanak,

törvényeket hoznak, gyakorolják a rájuk váró szerepeket. Úgy küzdenek a grundért, mintha a hazájuk lenne...”

Békés Pál, 2005

„Sokféle sikere lehet egy írónak, de a csúcs talán az, ha leleményei közzájön forognak, ennek révén bekerülnek a közgondolkodásba, és hozzáadnak valamit a nagy közös játékhoz, amit úgy nevezünk: magyar nyelv. A Pál utcai fiúk fordulatai fogalommá váltak, mint az »édes grund« vagy a feledhetetlen »Gittegylet«, és vannak a nyelvi halhatatlanságnak egyéni formái is; egykori iskolámban, amikor a szünetben az alsó tagozatosok szép sorban álltak egymás mellett a fiúvécében a vizeldénél, berontottak a felsősök, és vérfagyasztóan azt ordították: »Ejstand! Ide a golyókat!« Ettől a kiskölykök halálra rémültek, majd felsősök lettek maguk is, és folytatták a nemes irodalmi hagyományt.

[...]

De miért hat a regény mindmáig, miért dobog fel és facsarodik el a mai olvasó szíve is, ha kézbe veszi? Egyebek közt azért, mert a két csapat küzdelmé hibátlan világmodell. Benne van minden: a harc heve, a diadal mámore, az árulás förtelme, az igaz hősiesség, az önfeláldozás és a megdicsőülés – és a pirruszi győzelem keserűsége. A Pál utcaiak megnyerték ugyan a csatát, de igazi hősiük, Nemecek közlegény odalett. És odalett az édes grund is. Ám egy pillanatra sem merül fel a kérdés, hogy megérte-e. A harcot meg kellett vívni, és ők megvívták.”

1. Mi a regény műfaja?

.....

Jellemezd ezt a műfajt!

.....

.....

2. Kinek a kérésére írta meg Molnár Ferenc a regényt?

.....

Hol jelent meg először?

.....

3. Milyen közös értéket, gondolatot fogalmaz meg a három részlet?

.....

.....

.....

4. Mi a jelentése napjainkban a következő szavaknak?

gittegylet: .....

„nemocsek” .....

5. Nézz utána, mit jelent a pirruszi győzelem?

Milyen jelentésben használjuk ma?

.....

.....

.....

6. Véleményed szerint mit jelent Békés Pál gondolatainak aláhúzott részlete?

.....

.....

.....

7. Írj Molnár Ferenc regényéről könyvajánlót az iskolaújság számára!

(Írásod ne legyen több 15 sornál! Ne felejts el megfelelő, figyelemfelkeltő címet adni a művednek!)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

A regény feldolgozása után töltsd ki a táblázatot!
Figyelj arra, hogy a címnek utalnia kell az eseményekre, mindamellet rövidnek és figyelemfelkeltőnek kell lennie.
A tartalom megfogalmazásánál is törekedj a tömörségre!

Fejezet	Az általad adott fejezetcím	A fejezet rövid tartalma	A fejezet legfontosabb szereplői
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			
9.			
10.			